

Aan: presidium

Van: driehoek

Betreft: kwaliteit en doeltreffendheid bestuurlijke termijnagenda (BTA)

Inleiding

Sinds 2014 wordt met een zgn. lange termijnagenda (LTA) gewerkt.

De indertijd geformuleerde doelstellingen van de LTA luiden als volgt:

- a. STURINGSinstrument voor de raad. Hiermee wordt de raad in positie gebracht om:
 - de eigen politieke agenda in te vullen. Daarbij gaat het niet alleen om de onderwerpen die op de agenda geplaatst worden maar ook om de prioritering. De raad kan daarbij zelf het initiatief nemen om deze onderwerpen op de agenda te plaatsen (inhoudssturing);
 - te bepalen voor welke onderwerpen op de Lange termijnagenda de raad vooraf kaders wenst te stellen (processturing);
 - beter invulling te geven aan de rollen die de raad heeft (kaderstellend, controlerend en volksvertegenwoordigend). Raadsleden geven per onderwerp aan welke rol de raad wil spelen en kunnen zich voorbereiden op deze rol binnen de fractie, met andere fracties, met belangenorganisaties, burgers etc..
- b. OPDRACHT van de raad aan het college voor de onderwerpen waarvoor van het college voorstellen verwacht worden;
- c. COMMUNICATIEinstrument: burgers krijgen goed zicht op wat zij wanneer mogen verwachten van de gemeente en de raad.

In deze notitie geeft de driehoek aan:

1. Wat de stand van zaken is wat betreft de kwaliteit en doeltreffendheid van de BTA? In hoeverre de bovengenoemde doelstellingen in de afgelopen vijf jaar zijn bereikt met de LTA (die inmiddels BTA heet¹)?
2. Welke aanbevelingen aan het presidium worden gedaan.

Kwaliteit BTA: terugblik op de periode 2014-2019 BTA

Driehoek

In januari 2017 werd een betrouwbaarheid van de BTA van 50-80% gemeten en heeft het presidium aangegeven dat de betrouwbaarheid verbeterd diende te worden.

Daarnaast hebben diverse aandachtspunten reeds tot verbeteringen in de BTA c.q. het BTA-proces geleid:

- er wordt voor de e.v. 3 maanden op maandniveau gepland. Daarna geldt een kwartaalniveau tot einde raadsperiode;
- de essentie van raadsvoorstellen wordt bij de onderwerpen vermeld (hoewel dat nog niet voor alle onderwerpen geldt);

Met name na medio 2019 zijn er flinke stappen gezet wat betreft de kwaliteit van de BTA. Dat is met name te danken aan de wijziging van het vergadermodel; dit nieuwe model vereiste nl. dat er in elk geval voor de eerstvolgende vergadercyclus een betrouwbare BTA is, op basis waarvan concept-commissieagenda's door het presidium worden vastgesteld. Dit vereiste heeft ertoe geleid dat vakambtenaren met hun portefeuillehouders vooraf afstemmen wanneer welk raadsvoorstel wordt geleverd. Zichtbaar is wel dat er regelmatig onderwerpen naar een volgende vergadercyclus worden doorgeschoven of dat er onderwerpen worden toegevoegd. Enerzijds heeft dit te maken met de neiging van het college/de organisatie om te optimistisch te plannen, anderzijds wordt dit veroorzaakt door

¹ Na de invoering van het nieuwe vergadermodel werd de LTA omgedoopt tot Bestuurlijke termijnagenda (BTA): in deze BTA zijn alle data (college, commissie, raad) voor bestuurlijke besluitvorming opgenomen.

externe factoren: door externe oorzaken kan het nodig zijn om tussentijds nieuwe onderwerpen toe te voegen aan de BTA. De conclusie van de driehoek is dat de BTA die aan het presidium wordt aangeboden is sinds 2019 meer betrouwbaar dan in de jaren ervoor, maar dat een check nodig is waar het gaat om de vraag of de BTA in evenwicht is met de mogelijkheden die de organisatie qua capaciteit biedt (oftewel: is de BTA realistisch?).

Presidium

Tussen 2014-2019 is in het presidium regelmatig gesproken over de BTA, al dan niet aan de hand van specifieke rapportages. Afspraken en aandachtspunten die daarbij aan de orde zijn geweest en die nu nog actueel (kunnen) zijn, zijn in de bijlage weergegeven. Deze punten zijn opgesplitst naar doelstelling (zie hierboven: a. t/m c.).

Doeltreffendheid BTA

De driehoek constateert het volgende:

- Sturing:
 - het presidium heeft met de huidige BTA zicht op de agendadruk en maakt ook gebruik van de mogelijkheid om deze druk “af te vlakken” door het college tijdig te vragen naar spreidingsmogelijkheden. Het is echter wenselijk dat het college hierop anticipeert.
 - het presidium heeft behoefte aan meer informatie over de in de BTA genoemde onderwerpen (deadlines, urgentie, bron, etc.) zodat tijdige agendering kan plaatsvinden waarbij het presidium afwegingen kan maken.
 - het presidium kan erop sturen dat commissievergaderingen effectief verlopen, bv. door onderwerpen die a-politiek zijn als hamerstuk voor de commissie te agenderen (de commissie kan dit zelf aanpassen als daar behoefte aan is). Van deze mogelijkheid wordt tot op heden geen gebruik gemaakt.
 - de BTA wordt ook in de commissie geagendeerd, zodat fracties kennis kunnen nemen van de BTA (en evt. vragen kunnen stellen). In de commissie worden echter vrijwel geen discussies gevoerd die te maken hebben met de sturing: de BTA leidt nauwelijks tot politieke discussies over de prioritering danwel overschrijding van deadlines. De conclusie kan dan ook zijn dat de raad geen aanleiding ziet om de door het college voorgestelde planning te wijzigen c.q. bij te sturen. Voor de driehoek, het presidium of het college liggen hier geen acties.
 - aan de hand van de BTA wordt door het presidium bepaald:
 - voor welke onderwerpen op locatie vergaderd wordt. Hier wordt beperkt gebruik van gemaakt.
 - of inwoners/organisaties actief worden uitgenodigd bij geagendeerde onderwerpen. Hier wordt regelmatig gebruik van gemaakt.
 - of/voor welke onderwerpen een vragen(half)uur wordt georganiseerd. Sommige onderwerpen zijn complex en kunnen tot veel commissievragen leiden, wat veel capaciteit eist. Dit kan worden voorkomen als - voorafgaande aan de commissievergadering - een vragen(half)uur wordt georganiseerd. Sinds de inwerkingtreding van het nieuwe vergadermodel is hier geen gebruik van gemaakt, behoudens voor P&C-cyclusdocumenten (begroting, kadernota).
- Opdrachtverlening aan het college:
 - in de BTA geeft het college - als opdrachtnemer - aan welke raadsvoorstellen wanneer geleverd worden aan de raad. Het college vraagt zelf - als het college daar aanleiding voor ziet - vooraf om nadere richtinggevende uitspraken van de raad (in principe via een kaderstellend raadsvoorstel). Screening van de BTA door het presidium of de commissie op onderwerpen waarvoor de raad - voordat het college raadsvoorstellen gaat ontwikkelen - vooraf richtinggevende uitspraken wil doen (kaderstellende besluiten wil nemen) vindt niet plaats.
 - niet duidelijk is of de opdrachtverlening door de raad in verhouding staat tot de middelen die het college (als opdrachtgever) beschikbaar heeft. Het

presidium wil er hier inzicht in hebben, zodat de opdrachtverlening binnen de beschikbare middelen past.

- Communicatieinstrument:
 - de BTA wordt uitsluitend via de vergaderstukken kenbaar gemaakt aan de inwoners. De raad gebruikt de BTA niet als middel om bv. publieksgevoelige onderwerpen vooraf aan te kondigen bij de inwoners. Het presidium heeft de griffie opdracht gegeven om een raadscommunicatieplan te ontwikkelen.
 - het presidium heeft nog geen besluiten genomen om werkbezoeken te organiseren gezien de te verwachten agendering volgens de BTA.

Aanbevelingen

Op grond van bovenstaande analyse, doet de driehoek de volgende aanbevelingen aan het presidium:

- Vormgeving BTA aanpassen zodat:
 1. in de BTA bronnen worden vermeld:
 - begroting
 - collegeprogramma
 - cyclisch terugkerend i.v.m. regelgeving
 - raadsbesluiten
 - informatienota's(deels is hier al invulling aan gegeven)
 2. in de BTA worden vermeld:
 - deadlines (eerdere raadsbesluiten, verordeningen etc.)
 - of/wat de urgentie is (moet het onderwerp per se in een bepaalde cyclus worden behandeld);
 - de oorspronkelijke planning (de planning die gold toen het onderwerp voor het eerst op de BTA werd geplaatst)
 3. het college kan in de BTA voorstellen doen over:
 - het organiseren van een vragen(half)uur bij bepaalde onderwerpen.
- Proces rondom de BTA.

Bij de BTA-bespreking in driehoek, college en presidium krijgt het volgende aandacht:

 4. de *driehoek* bewaakt dat raadsvoorstellen conform de BTA worden geleverd en dat de BTA die aan het presidium wordt voorgelegd betrouwbaar en realistisch is. Een realistische BTA houdt in dat de BTA gescreend is op voldoende ambtelijke capaciteit om de BTA te kunnen realiseren; de BTA dient daarom aan te sluiten op afdelingsplannen van de organisatie. Indien daar aanleiding voor is, kan een (politieke) dialoog gevoerd worden over de prioritering. De driehoek kan hier voorstellen over doen.
 5. de status van het document is dat de BTA een verzoek om agendering van een onderwerp in een bepaalde cyclus van het *college* aan het presidium is (wat inhoudt dat het college aangeeft dat een rvs of een bespreeknotitie in deze cyclus geleverd wordt). Het *college* wordt verzocht om in de BTA een evenwichtig aanbod te presenteren zodat het presidium een uitvoerbare commissie-agenda kan samenstellen.
 6. Het *presidium*:
 - kan ervoor kiezen om voor de commissie onderwerpen als hamerstuk te agenderen in de concept-agenda;
 - screent de BTA op de wenselijkheid om voor onderwerpen wel/niet kaderstellende raadsvoorstellen te vragen (m.a.w.: voor welke onderwerpen wil de raad vooraf richting geven aan de opdracht aan het college);
 - gebruikt de BTA als basis voor te organiseren werkbezoeken;
 - geeft in het raadscommunicatieplan aan op welke wijze extern gecommuniceerd wordt over de BTA

Voorstel:

Het presidium

1. neemt kennis van de waarnemingen en opvattingen van de driehoek m.b.t. de BTA in de periode 2014-2019 en stelt de in deze periode door het presidium geformuleerde aandachtspunten BTA (bijlage 1) vast;
2. stemt in met de aanbevelingen die onder 1 t/m 6 zijn geformuleerd;
3. verzoekt de griffie de format voor de BTA aan te passen i.v.m. de aanbevelingen 1 t/m 3 en verzoekt de organisatie de in deze aanbevelingen genoemde informatie te verstrekken in de BTA;
4. verzoekt de driehoek om aanbeveling 4. ten uitvoer te brengen;
5. verzoekt de driehoek om erop te sturen dat de aanbevelingen 5 en 6 worden uitgevoerd in het college en het presidium.

BIJLAGE 1

Aandachtspunten BTA (aangegeven door het presidium in de periode 2014-2019)

- a. Aandachtspunten wat betreft de STURING (wat kan verbeterd in de BTA om deze doelstelling beter uit de verf te laten komen?). Deze aandachtspunten sluiten aan bij de **controlerende** rol van de raad: via het presidium houdt de raad er zicht op wanneer voor welke onderwerpen raadsvoorstellen worden aangeboden die voortvloeien uit de begroting, verordeningen, de wet, eerdere raadsbesluiten, etc.. Het presidium heeft de volgende uitspraken gedaan wat betreft de wensen die er zijn wat betreft de kwaliteit van de BTA:
7. in de BTA worden bronnen vermeld:
 - begroting²
 - collegeprogramma
 - cyclisch terugkerend i.v.m. regelgeving
 - raadsbesluiten
 - informatienota's
 8. de BTA dient voor de e.v. 4 à 5 maanden op maandniveau te worden ingedeeld. Daarna geldt een kwartaalniveau, tot einde raadsperiode.
 9. regelmatig verzoekt het college om mutaties (schrappen; verplaatsen), ook voor onderwerpen die voor de e.k. cyclus/cycli in de BTA stonden. Daar is ook in de commissie aandacht voor gevraagd (24 mei 2018): hierdoor boet de BTA aan betrouwbaarheid in. Afspraak: indien het college verzoekt om te verplaatsen of te schrappen, dient dit te worden toegelicht door het college.
 - deadlines (eerdere raadsbesluiten, verordeningen etc.)
 - of/wat de urgentie is (moet het onderwerp per se in een bepaalde cyclus worden behandeld);
 - oorspronkelijke planning (de planning die gold toen het onderwerp voor het eerst op de BTA werd geplaatst)
 10. in de BTA dient de essentie van het onderwerp beknopt te worden vermeld. Zo heeft het presidium inzicht in de aard van het onderwerp.
- Daarnaast kan nog worden meegegeven:
11. dat het college in de BTA voorstellen kan doen over:
 - het organiseren van een vragen(half)uur bij bepaalde onderwerpen.

Wat betreft het proces rondom de BTA heeft het presidium aangegeven:

12. de *driehoek* bewaakt dat raadsvoorstellen conform de BTA worden geleverd en dat de BTA die aan het presidium wordt voorgelegd betrouwbaar en realistisch is.
13. de BTA stelt het presidium in staat om evenwichtige commissieagenda's te maken. Het *college* wordt verzocht om in de BTA een evenwichtig aanbod te presenteren.
14. de BTA dient niet alleen in de driehoek en het presidium te worden geagendeerd, maar ook in de *commissie*, zodat fracties kennis kunnen nemen van de BTA (en evt. vragen kunnen stellen).
15. de status van het document is dat de BTA een verzoek om agendering van een onderwerp in een bepaalde cyclus van het *college* aan het presidium is (wat inhoudt dat het college aangeeft dat een rvs of een bespreknotitie in deze cyclus geleverd wordt).

Wat betreft de besluitvorming in het presidium over de BTA heeft het presidium aangegeven dat:

16. Het presidium ervoor kan kiezen om ook voor de commissie onderwerpen als hamerstuk te agenderen in de concept-agenda.
- b. Aandachtspunten wat betreft de functie van de BTA als OPDRACHTformulering aan het college (wat kan verbeterd in de BTA om deze doelstelling beter uit de verf te

² in de BTA kan dezelfde programma-opzet als de begroting worden aanhouden.

laten komen?). Deze aandachtspunten sluiten aan bij de **kaderstellende** rol van de raad.

1. voor specifieke onderwerpen uit de BTA kan er behoefte zijn aan een specifieke(re) opdracht vooraf (richtinggevend) voor het college. Raadsleden kunnen daarvoor een initiatiefvoorstel indienen. Ook kan het college zelf met een raadsvoorstel komen. In beide gevallen neemt de raad een **kaderstellend** besluit. De BTA kan de raad/raadsleden helpen om vooraf te bepalen voor welke onderwerpen zij kaders willen stellen.
 2. een realistische BTA houdt ook in dat de BTA gescreend is op voldoende ambtelijke capaciteit om de BTA te kunnen realiseren; de BTA dient daarom aan te sluiten op afdelingsplannen van de organisatie. Indien daar aanleiding voor is, kan een dialoog gevoerd worden over de prioritering. Wordt de BTA op voldoende beschikbare ambtelijke capaciteit gescreend en - als dat niet het geval is - het presidium hier inzicht in geven, zodat het presidium een rol kan spelen bij de prioritering.
- c. Aandachtspunten wat betreft de functie van de BTA als **COMMUNICATIE**instrument voor de inwoners (zodat zij weten wat wanneer “op de rol” staat en actief kunnen worden om betrokken te zijn bij de besluitvorming?). Deze aandachtspunten sluiten aan bij de **volksvertegenwoordigende** rol van de raad.
1. in het communicatieplan van de raad kan aangegeven worden op welke wijze de raad over de BTA wil communiceren.
 2. Aan de hand van de BTA bepaalt het presidium voor welke onderwerpen inwoners/organisaties actief worden uitgenodigd.
 3. Aan de hand van de BTA bepaalt het presidium voor welke onderwerpen werkbezoeken worden georganiseerd.